

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/zolnierze-wykleci/89884,Lowca-Wykletych-funkcjonariusz-UB-Ryszard-Trabka.html>

Fot. ze zbiorów własnych IPN

ARTYKUŁ

Łowca Wykletych - funkcjonariusz UB Ryszard Trabka

OKRES HISTORYCZNY

(1956-1970) Od Października do Grudnia (1970-1980) Od Gdańska do Gdańska (1980-1990) Epoka Solidarności (1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: WOJCIECH HANUS 24.02.2022

„Zasłużony funkcjonariusz od rozbijania zbrojnego podziemia niepodległościowego na Lubelszczyźnie w latach 40-tych i 50-tych, poprzez

udział w likwidacji ostatniego antykomunistycznego partyzanta – Józefa Franczaka, aż po nagradzaną pracę operacyjną – m.in. przeciwko opozycji lat 80-tych”.

Przywołana wyżej adnotacja znajduje się w aktach personalnych Ryszarda Trąbki na pierwszej stronie tuż pod jego zdjęciem. Słowa te w pełni ukazują charakter i oddanie pracy, którą tak gorliwie człowiek ten wykonywał przez okres 40 lat.

Z BCh do GZI

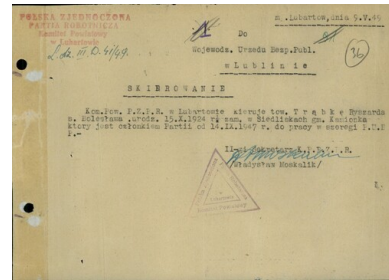
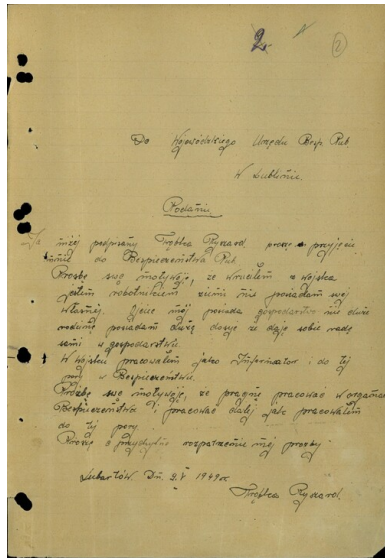
Urodził się 15 X 1924 r. w Siedliskach w powiecie lubartowskim jako syn Bolesława i Julianny z d. Góźdź. W okresie okupacji niemieckiej należał do BCh, skąd odszedł po scaleniu z AK. Pomagał także rodzicom w prowadzeniu gospodarstwa oraz zarobkował dorywczo w wyuczonym zawodzie stolarza. Wraz z wkroczeniem na Lubelszczyznę oddziałów Armii Czerwonej, 25 lipca 1944 r., zasilił szeregi MO w Lubartowie, skąd po niecałym miesiącu powołany został do LWP. Przez cały okres służby wojskowej przebywał w 35. pp 7. Łużyckiej Dywizji Piechoty w Tarnowskich Górach, gdzie ukończył szkołę podoficerską i w stopniu plutonowego pełnił stanowisko zastępcy dowódcy plutonu artylerii. Będąc w wojsku w okresie od września 1944 r. do marca 1947 r. był informatorem Informacji Wojskowej o pseudonimie „Dąb” (tak w życiorysie i ankiecie personalnej). 10 III 1947 r. został zdemobilizowany i przeniesiony do rezerwy. Powrócił wówczas do rodzinnej wsi. Niebawem wstąpił do ZMP i PPR, a po utworzeniu w 1948 r. PZPR został sekretarzem koła tej partii w Siedliskach. Pracę działacza łączył z funkcją członka ORMO. Według sporządzonego życiorysu w tym okresie był także informatorem PUBP w Lubartowie; ze swej pracy, jak stwierdził, „wywiązywał się bardzo dobrze na wszystkich ogniwach”.

**Dawna siedziba Powiatowego
Urzędu Bezpieczeństwa**

Publicznego w Zamościu przy ul.
Kościuszki 5. Fot. ze zbiorów
własnych IPN

Wystosowane przez Komitet
Powiatowy PZPR w Lubartowie
pismo „kierujące” tow. Trąbkę
Ryszarda do pracy w szeregu
P.U.B.P., 1949. Z zasobu IPN

Podanie Ryszarda Trąbki o
przyjęcie do Bezpieczeństwa
Publicznego, 1949. Z zasobu IPN

W UB

Jego aktywność partyjna, jak i agenturalna była przyczyną skierowania go przez KP PZPR w Lubartowie do pracy w organach bezpieczeństwa. Został wówczas przyjęty 25 VI 1949 r. na stanowisko młodszego referenta Referatu III PUBP w Zamościu. W trakcie półtorarocznego pobytu prowadził działania operacyjne wobec II Inspektoratu Zamojskiego AK i oddziału partyzanckiego pod dowództwem Józefa Złomańca „Mosiądz”. Pomimo prowadzonej pracy operacyjnej nie rozwinął wówczas w pełni swojego potencjału. Ten ujawnił się dopiero w momencie przeniesienia go 22 XI 1950 r. do pracy w PUBP w Tomaszowie Lubelskim na tożsame stanowisko. Po czterech latach służby dał się poznać jako bezwzględny wróg podziemia niepodległościowego. W charakterystyce służbowej z dnia 28 XII 1954 r. z okresu jego pracy w Tomaszowie możemy przeczytać:

„... jest jednym z najlepszych pracowników urzędu [...]. W referacie III stanowi filar, ponieważ wszelkie plany operacyjnych przedsięwzięć i ważniejsze rozpracowania prowadzi sam. Jest odważny, bojowy ma duże osiągnięcia w walce z bandytyzmem, za co kilkakrotnie był wynagradzany...”

Jego głównym osiągnięciem w okresie pracy w tomaszowskim PUBP był poważny wkład w rozpracowanie i

likwidację oddziału partyzanckiego WiN pod dowództwem Jana Leonowicza „Burty”, a następnie Jana Turzynieckiego „Mogiłki”. Osobiście uczestniczył w zorganizowanej 9 II 1952 r. zasadzce w Nowicach, w wyniku której „Burta” poniósł śmierć na miejscu.

Jedno z miejsc „pracy” Ryszarda Trąbki: dawna siedziba Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego (PUBP) w Tomaszowie Lubelskim przy ul. Lwowskiej 51, 62 i 64. Fot. ze zbiorów własnych IPN

Stanisław Samiec „Pasek”. Żołnierz oddziału AK-WiN Jana Leonowicza „Burty”, po którego śmierci walczył z komunistami w oddziale Jana Turzynieckiego „Mogiłki”. Ranny w walce z grupą operacyjną UB-KBW, przewieziony z PUBP w Tomaszowie Lubelskim do szpitala więzienia na Zamku w Lublinie, 18 października 1952 r. zmarł w efekcie braku odpowiedniego leczenia. Jego szczątki odnaleziono w 2017 r. w trakcie ekshumacji prowadzonych przez IPN na Cmentarzu przy ul. Unickiej w Lublinie. Fot. z zasobu IPN

Grób Antoniego Dołęgi „Znicza” w Trzebieszowie Drugim. „Znicz” był dowódcą jednego z oddziałów podziemia antykomunistycznego na Lubelszczyźnie zwalczanych przez Ryszarda Trąbkę. Od połowy lat 50. XX w. aż do śmierci w 1982 r. ukrywał się przed służbami PRL, będąc prawdopodobnie najdłużej ukrywającym się żołnierzem II Konspiracji. Potajemnie pochowany w miejscu ostatniego ukrycia, niedaleko zabudowań w Popławach-Rogalach, został ekshumowany przez IPN w 2017 r. Fot. ze zbiorów własnych IPN

Z powiatu do województwa

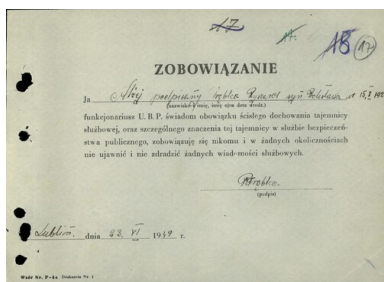
1 IX 1954 r. w poczuciu dobrze spełnionej służby został przeniesiony do pracy w WUBP w Lublinie na stanowisko st. referenta Wydziału do Walki z Bandytyzmem. Brał wówczas udział w rozpracowaniu i likwidacji partyzantów Wacława Skwary „Wilka” i Teodora Szabelskiego „Tygrysa”, związanych z oddziałem Antoniego Dołęgi „Znicza”.

Jego głównym osiągnięciem w okresie pracy w tomaszowskim PUBP był poważny wkład w rozpracowanie i likwidację oddziału partyzanckiego WiN pod dowództwem Jana Leonowicza „Burty”, a następnie Jana Turzynieckiego „Mogiłki”. Osobiście uczestniczył w zorganizowanej 9 II 1952 r. zasadzce w Nowicach, w wyniku której „Burta” poniósł śmierć na miejscu.

W latach 1956–1966 pełnił m.in. funkcję kierownika sekcji 2 Wydziału III WUdsBP w Lublinie czy kierownika grupy II Wydziału III KWMO w Lublinie. W latach 1961–1963 z rozkazu komendanta wojewódzkiego MO był bezpośrednio odpowiedzialny za rozpracowanie i likwidację najdłużej ukrywających się partyzantów podziemia niepodległościowego: Andrzeja Kiszki „Dęba” i Józefa Franczaka „Lalusia”.

Sporym osiągnięciem w pracy zawodowej Ryszarda Trąbki był awans w 1971 r. na stanowisko I zastępcy komendanta ds. SB KPMO w Lublinie. Od 1 VI 1975 r. był zastępcą naczelnika Wydziału III KWMO w Lublinie, a następnie od 21 VII 1982 r. Wydziału V; od 16 X 1982 r. – kierownik Inspektoratu Ochrony Przemysłu WUSW w Lublinie. W latach 1986–1989 kierował grupą operacyjno-śledczą zajmującą się zwalczaniem radia „Solidarność” i bazy poligraficznej.

24 XI 1987 r. został zwolniony z pracy w organach bezpieczeństwa po nabyciu pełnych praw emerytalnych. Jako emeryt 8 XII 1987 r. złożył podanie o zatrudnienie w wymiarze 1/2 etatu w Wydziale Zabezpieczenia Operacyjnego Sekcji „C” WUSW w Białej Podlaskiej. Do jego zakresu obowiązków należało gromadzenie i opracowanie dokumentów archiwalnych dotyczących podziemia niepodległościowego z powiatu bielskiego (charakterystyki nielegalnych organizacji). Powierzone zadania wykonywał na co dzień w wydzielonych pomieszczeniach Wydziału „C” WUSW w Lublinie.

Zobowiązanie Ryszarda Trąbki do zachowania tajemnic Urzędu Bezpieczeństwa, 1949. Z zasobu IPN

Ryszard Trąbka, pułkownik, kawaler Orderu „Polonia Restituta”. Fot. z zasobu IPN

Dawna siedziba PUBP w Tomaszowie Lubelskim przy ul. Lwowskiej. Fot. ze zbiorów własnych IPN

31 XII 1989 r. w stopniu pułkownika przeszedł na emeryturę. W trakcie pracy w organach bezpieczeństwa ukończył szkołę oficerską, studia wyższe i szereg kursów doskonalących. Za ofiarną pracę był wielokrotnie odznaczany.

Zmarł w 1992 r.

COFNIJ SIĘ